

1

Віктор Нільсон покотив візок із озимою картоплею від холодильної камери в глибині магазину до овочевої секції продуктового відділу. У майже порожній ящик він став перекидати щойно привезені картоплини, перевіряючи кожну десяту на пошкодження і гниль. Одна велика бульба впала на підлогу. Згинаючись, щоб її підняти, він побачив каси, полиці з шоколадними батончиками і стійки з сигаретами, а далі, крізь широкі скляні двері, вулицю. Кілька людей проходили тротуаром, на дорозі блиснув крилом «фольксваген», що саме від'їжджав з парковки перед магазином.

— Це моя дружина? — запитав він у Ліз, пишної тєхаської дівчини, яка саме працювала на касі.

— Я не в курсі, — відказала та, пробиваючи два пакети молока і пачку нежирного яловичого фаршу. Літній покупець, що стояв біля каси, сягнув рукою до кишені пальта по гаманець.

— Я чекаю на неї, — сказав Вік. — Дай знати, коли вона заїде.

Марго мала відвезти їхнього десятирічного сина Семмі до стоматолога на рентген. Оскільки був квітень — час

сплати податку на прибуток, — то сума на його ощадному рахунку стала незвично малою, і Віка жахали результати обстеження.

Чекати було несила, він підійшов до таксофона, що висів біля полиці з консервованими супами, вкинув десять центів і набрав номер.

— Алло, — озвався голос Марго.

— Ти його відвезла?

— Довелося подзвонити лікарю Майлзу і перенести прийом, — затараторила вона. — Згадала в обід, що саме в цей день ми з Енн Рубенштайн мусимо занести петицію до відділу охорони здоров'я, її треба подати сьогодні, бо ми чули, що вже укладають угоди.

— Яку петицію?

— Щоб змусити міську владу розчистити ті три ділянки закинутих фундаментів, де діти граються після школи, — відповіла Марго. — Це небезпечно. Там іржава арматура, і розтрощені бетонні блоки, і...

— А що, не можна було надіслати її поштою? — не стримався Вік, хоча насправді йому відлягло: до наступного місяця зуби Семмі не повипадають; не було аж такої нагальної потреби просто зараз вести його до лікаря. — Ви туди надовго зібрались? Це значить, що ти мене додому не підвезеш?

— Гадки не маю, — відказала Марго. — Слухай, любий, тут повна вітальня панянок, ми мізкуємо над останніми пунктами, на які хочемо звернути увагу, коли презентуватимемо петицію. Якщо я не зможу по тебе заїхати, то десь о п'ятій подзвоню. Згода?

Він повісив слухавку і побрів до каси. Покупців не було, тому Ліз мала кілька хвилин на сигарету. Вона осяяла Віка співчутливою усмішкою і спитала:

— Як твій хлопчик?

— Нормально, — відповів Вік. — Мабуть, зітхнув з полегшенням, що не їде до лікаря.

— А я ходжу до наймилішого у світі старенького дантиста, — защебетала Ліз. — Йому десь років сто. Він ніколи не робить боляче — просто висвердлює та й по всьому.

Відтягнувши губу великим пальцем з червоним нігтем, вона показала Вікові золоту пломбу в одному з верхніх кутніх зубів. Коли він схилився подивитись, його огорнув дух цигаркового диму і кориці.

— Бачиш? — спитала Ліз. — Така велика, наче там все вишкребли, але було зовсім не боляче! Ні разу!

Цікаво, що сказала б Марго, якби зайшла в магазин крізь чарівні скляні двері, що роз'їжджаються, коли до них підступити, і побачила, як я заглядаю Ліз у рот — застуканий за якоюсь новомодною формою сексуальності, ще не записаною у звітах Кінсі.

Пополудні в магазині стало майже порожньо. Зазвичай у такий час через каси потоком ішли покупці, але не сьогодні. Спад економіки, — постановив Вік. П'ять мільйонів безробітних станом на лютий цього року. Це б'є по нашому бізнесу. Підійшовши до вхідних дверей, він зупинився і почав спостерігати за рухом на вулиці. Ну, так. Менше людей, ніж завжди. Усі полишалися вдома, намагаючись заощадити.

— Для бізнесу цей рік буде кепський, — промовив він до Ліз.

— А тобі яке діло? Ти ж не власник магазину, а звичайний найманий працівник, як і всі ми. Це просто означає, що в нас буде менше роботи.

До каси підійшла покупчиня і почала викладати з кошика продукти; Ліз продовжувала розмовляти з Віком через плече, пробиваючи товари:

— Так чи так, я не думаю, що буде якась криза. Це просто балаканина старих демократів. Я так втомилася від їхніх побрехеньок, буцім економіка на межі краху чи щось таке.

— Хіба ти не демократка? Ти ж з Півдня? — здивувався Вік.

— Уже ні, відколи переїхала сюди. Це республіканський штат, тому я республіканка.

Касовий апарат забряжчав, клацнув, висунулась шухляда з готівкою. Ліз склала продукти в паперовий пакет.

Вивіска кафе «Американський обід» по той бік вулиці нагадала Віку про обідню каву. Можливо, саме час її випити. Він мовив до Ліз:

— Я повернуся хвилин за десять. Впораєшся тут без мене?

— Та ясно, — бадьоро відповіла вона, відраховуючи решту. — Ти йди зараз, щоб я могла пізніше вискочити на закупи. Біжи вже.

Заклавши руки в кишені, він вийшов з магазину, на краю тротуару зупинився, щоб перечекати машини. Ніколи не йшов до пішохідного переходу, а завжди перебігав посеред вулиці, прямо навпроти кафе, навіть якщо доводилося чекати кілька хвилин. Це було питанням принципу, ознакою відваги.

Він сидів за столиком із чашкою кави, бездумно її помішуючи.

— Млявий день, — сказав Джек Барнс, продавець взуття з крамниці «Чоловічий одяг Семюела», підсідаючи зі своєю кавою до Віка за столик. У нього, як завжди, був понурий вигляд, наче він цілий день гарував біля плити у своїх нейлонових штанах і сорочці.

— Мабуть, це погода, — виснував Джек. — Щойно випадає кілька весняних сонячних днів, усі починають скуповувати тенісні ракетки і туристичні пальники.

Вік мав із собою в кишені свіжу брошуру клубу «Книжка місяця». Вони з Марго оформили передплату кілька років тому, коли внесли перший платіж за будинок і переїхали в район, де таким речам надавали великого значення. Діставши брошуру, він розклав її на столі й повернув так, щоб Джек міг прочитати. Продавець взуття анітрохи не зацікавився.

— Приєднуйся до книжкового клубу, — порадив Вік, — прокачай мізки.

— Я читаю книжки, — відказав Джек.

— Ага, оті кишенькового формату, які купуєш у крамниці Беккера.

— Цій країні потрібна наука, а не белетристика, — заперечив Джек. — Ти й сам чудово знаєш, що книжкові клуби приторговують еротичними романами про маленькі містечка, де відбуваються сексуальні злочини і весь бруд підіймається на поверхню. Я б не сказав, що це сприяє розвитку американської науки.

— «Книжка місяця» також розповсюджує «Історію» Тойнбі, — сказав Вік. — Таке ти вже, певно, зміг би читати.

Йому надіслали Тойнбі в подарунок, і хоча він не зміг його подужати, все ж визнавав за ним статус вагомої історичної літератури, яку варто мати в домашній бібліотеці.

— Хай які ті книжки, вони все одно кращі за підліткове кіно про секс чи автоперегони з усілякими джеймсами дінами в головних ролях.

Джек ворушив губами, читаючи опис нової добірки «Книжок місяця».